

82. ՃԱԿԱՏԱԿԻՐԸ

Ախշարքիա պանը իմացվիլ չի, թն խի, պատմեմ, լսե՛ք:

Ասլան անըմով մին փնհլըվան արագըմը տենըմ ա, որ արևը վեր ա եկել մին ուսին, լիսնյազը՝ մեկէլ: Դե ով չի արագ տեսնըմ, համ էլ ասըմ են՝ ում քամակը քըչերը պնց ա ինըմ, էն ա արագ տեսնըմ: Ինչ-որ ա, Ասլանը, որ ռավոտը տեղիցը վեր ա կենըմ, արագը պատմըմ ա մորը: Մերն էլ, դե կնիկ ա, էլի, կարըմ չի թնթնը նըստի, արագը հըրեանին ա պատմըմ, հըրեանը ուրն հըրեանին, սըհենց պերանից պերան տանըմ ա կերան, հըսնըմ ա թաքավորի անգաճին:

Թաքավորը կանչըմ ա ուրն արագահանին հըրցընըմ, թն էտ ի՞նչ ա նշանց տալի:

Արագահանն էլ ասըմ ա. — Թաքավորն ապրած կենա, էտ տը-ղեն որ սաղ մնաց, քու կըլխին օյին ա պերիլու: էտ ճակատակիր ա, արևը քու թաքավորութունն ա, որ ընդրա պաժինն ա տաննալու, լիսնյազն էլ քու ախճիկն ա, որ ընդրան ա ղըսամթ ինիլու: Թն կա-րըմ ես, փորցանքի առաչն ա՛ռ:

Դե թաքավորն էլ ինչ աներ, որ լավ իներ, հըրամանք ա տա-լի, Ասլանին փըռնըմ են, տանըմ բերթի լափ վերի օթաղը, վըրեն էլ երկու ղարավուլ են տինըմ: Ասլանին թողանք ըստեղ, մենք խնընըմ տանք մորիցը:

Մերը որ լըմ ա, թն ինչ սև ճուր ա թափել կըլխին, կըլթըր թակիլով քինըմ ա բերթի պատի տակին նըստըմ, ըսկսըմ բայաթի ափը, սուք ու չիվան քըցիլը:

Ասլանը բերթի կըլխիցը ասըմ ա. — Ա՛ մեր, լնց մի՛ ինիլ, ինչ որ ասեմ, քինն նըհենց էլ արա՛: Վերչը լավ կինի: Քինն սիվտակ եղունիկիս վըղիցը մին կըծիկ թել կապի՛, պն՛ց տու, տու վէլ մին երգեն սիջիմ վե՛ր կալ, ե՛կ:

Մերը քինըմ ա եղունիկի վըղիցը մին կըծիկ թել ա օղ անըմ, կապըմ դնփնցիցը պնց թողըմ, ինքն էլ երկու երգեն սիջիմ ա վեր ունըմ, կնլիս: Մինչու տեղ ա հըսնըմ եղունիկը նըստած ա ինըմ Ասլանի ուսին:

Ասլանը թելի մին ճունդը կախ ա անըմ, մորը թն՝ կապի՝ սի-
ջիմիցը:

Մերը թելը հաղլակ ա անըմ սիջիմին պըտկիցը: Տըղեն անսանց
քաշըմ ա:

Հենց որ սիջիմը պըտուկը հըսնըմ ա ուրան, ասըմ ա.—Դե մըհի
էտ ճունդը կապի՝ մեչկիցըտ,—մեկէլ ճունդը ինքն ա կապըմ հու
բերթի էն մին պատովը քըչանըմ:

Իչքան ինքը սըղղըմ ա քաշ, էնքամ մերը պըցրանըմ ա պանցըր:
Հենց որ Ասլանը հըսնըմ ա տափին, մերը հըսած ա ինըմ վերի օթա-
ղը: Սըհենցութունով տըղեն պըրծընըմ ա, մերն ա մընըմ դուստա-
ղըմ:

Էքսի օրը թաքավորին խնրանը են տալիս, թն՝ ասիլ չես, Ասլա-
նի տեղը բերթըմը մին կնիկ ա նըստած: Թաքավորը քինըմ ա, դորթ
որ Ասլանի տեղը մերն ա:

Ղարավուչոցը կլոխը կըտրիլ ա տալիս, մորը հըրցընըմ.—Ա՛յ
պառավ, ախըր ես քու տըղին ի փըռնիլ տվել, տո՛ւ ըչտեղա՞ն լուս
ընգար:

Մերն էլ, թն՝ հաղլազիս սըհենց ա իլել, վերչն էլ ասըմ ա.—Բա
իմ տըղեն փըռնիլի տըղա էր, որ փըռնիլ իր տըվել, բա քու սըրտըմ
խըղճմըտանք ասած պանը կա՞ ոչ:

Թաքավորը մորը պանց ա թողըմ, համա քունը տանըմ չի, թն
ոնց անի, ինչ թնհըրով Ասլանին թնզանան փըռնիլ տա:

Հենց էտ դնվըմը հըրեան երգըրից մին դնրվո՛ւչ ա կնլիս,
թաքավորի պալատի առաչին մին ջըղըզ ա քաշըմ, սուսուփուս մե-
չին նըստըմ:

Երգըրի իմաստուննին հու աղսախկալնին վըհաքվըմ են, համա
կարըմ չեն գիղան, թն՝ դնրվո՛ւչն ինչ ա ուզըմ: Թաքավորը հը-
րամանք ա տալի, թն՝ ով որ կարա դնրվո՛ւչի ջուղաբը տա, ուրն
ախճըկանն ու թաքավորութունի կեսը կըտա ընդրան:

Էս խնրանը որ հըսնըմ ա Ասլանին, կըլխին մին դառին ա քա-
շըմ, տանըմ քաշալ, այլակերպվըմ ա, ճըղոտված չորերն էլ հըք-
նըմ կնլիս պալատը:

Հըսնըմ ա մեյդանին, թն՝ չէ, ջըղըզը կես ա անըմ, կեսըմը ինքը
նըստըմ:

Դնրվո՛ւչը ծեռը տընգըմ ա դըբն երգինքը, Ասլանը համ երգինքն
ա նըչանց տալի, համ կեսինքը: Դնրվո՛ւչը մին պոռը կորեկ ա շաղ
տամ ջըղըզի մեչին, Ասլանն էլ մին կուճի սինի յա տինըմ մեյդանը-
մը: Դնրվո՛ւչը սուսուփուս ուրն դնրվո՛ւչն վըհաքըմ ա, քինըմ:

Թաքավորը հու իմաստուննին վըհաքվըմ են քաշալի կըլխին,
թն՝ ասա՛ տենանք՝ Դնրվո՛ւչը ինչ էր ուզըմ:

Քաջալն ասում ա.— Դանրվիւն ուզում էր ասած ինի, թն՝ էս ջը-
ղըզը Ասսու ստեղծած հողն ա, ես էլ կես արա, թն յանդիլ էս,
կեսը հող ա, կեսը՝ ձուր: Էն նըշանց տըվալ երգինքը, ես էլ ասե-
ցի՝ խի՞ յա մինակ երգինքը, ախըր կետինքն էլ կա, էն կորեկը չաղ
տըվալ. թն աստըղներին լուսը շատ ա, ես էլ սինին տըրեցի, ասի՝
չէ՛, քու չիմմ աստըղին մին ըրեքագի չանրանգը չեն: Էս մին մըս-
լըհաթն էր:

Երգորթ մըսլըհաթն էլ էն էր, որ Դանրվիւն ուզում էր ասած
ինի, որ սաղ ախշարքը իմ թաքավորինն ա, ես էլ ընդրա ղըրկածը:
Ես էլ կես անիլով հըսկըցրա, որ ախշարքի կեսն էլ իմ թաքավորինն
ա: Դանրվիւն՝ թն՝ իմ թաքավորը չիմմիտ հոքին կըրրկի երգինք,
ես ասեցի՝ իմ թաքավորն էլ ծեր չիմմին կըհանի երգինք, եդո կըտա
տափովը, շանսատակ կանի: Էդո Դանրվիւն կորեկը չաղ տըվալ,
թն մեր թաքավորը էսքամ դոշուն ունի, ես էլ ասեցի՝ մեր թաքա-
վորը չիմմին մին սաջի մեչ աղանձ կանի:

Իմաստուննին թաքավորի կըշտին ամոթով են մընըմ, որ մին
քաջալ, ջընթըռոտը ուրանցից խելունք տուս եկալ հու տանալ
թաքավորի փեսեն:

Համա դե իշ փեսա, թաքավորն ուրն խոսկիցը ետ ա կաղնըմ,
թն՝ իլածը թավը չի, ով ուրն փեսեն տաննա, պետմա իրեք պայ-
ման կաղարի:

Պայմաննին ըստոնք են ինըմ.

Քաջալը մին քըչերվա մեչին պետմա մին ամարաթ չինի:

Էքսի քըչերը ամարաթի առաչին մին բաղ քըցի, որ պըտուղ տա
ալընհալը:

Ընդա էքսի քըչերը ամարաթի քամակովը անցկենող կետը չուռ
տա ամարաթի առաչովը:

Ասլանը ասում ա՝ լն՝վ, էտ էլ կանեմ, համա որ էս անքամ էլ
խոսկիցըտ ետ կաղնար, վերչը փիս ա ինիլու:

Ասլանին չորս հընգեր են ինըմ, չորսըքանն էլ ախպերնի: Մինի
անըմը Քերծուտող, մինինը՝ Քոքահան, մինինը՝ Կետկըտող, կու-
ճիլինն էլ՝ Հողի անգաճ:

Առաչին օրը Ասլանը քինըմ ա Քերծուտողի կուշտը, դանրը
պատմըմ, Քերծուտողն էլ թն՝ արխային քինա քընի՝ Ռավուտը,
եփ վեր կենաս, տենալու ես թաքավորի պալատիցն էլ դանանգ մին
ամարաթ:

Ասլանը որ քընըմ ա, Քերծուտողը մին ոտը տընըմ ա մին սա-
րի վրն, մին ոտն էլ՝ մեկէլի, հաղալիքի մընան ճաղացի քարերը
վըհաքըմ ա, տընըմ ուրուր վրն, պատ շարըմ: Ծերին ամարաթը

հնգիր ա ինքն: Թաքավորը, որ ակուշկիցը տենում ա, աշկերին վը-
հատում չի:

Էքսի օրը Ասլանը քինում ա Քոքահանի կուշտը, թն՝ բա ասիլ
չես, սըհենց ու սըհենց: Քոքահանն էլ թն՝ քինն արխային քընի՛,
քըչերը մին նըհենց բաղ տընգեմ, որ տանձ ու խնձորին տեղ ու
թնթնար չինի:

Քըչերը, որ կնլիս ա, Քոքահանը ըստեղան-ընդեղան աժդա-
հա պըտղատու ծառեր ա քոքո՛վը հանում, մին օրավար հող նհետը
պերում ա, չարում ուրուր կոխկի: Ծեքը տալիս բաղը պաղրաստ ա
ինքն:

Թաքավորը, որ ակուշկիցը տենում չի, մընում ա մնթնլ: Ձիմ ծա-
ռերը ճըկոած են ինքն մըրքի ծանդրութունիցը:

Երորթ օրը քինում ա Կետկըտրողի կուշտը: Կետկըտրողը, որ
լսում ա հընգոր դնորդը, ծիծաղում ա, թն՝ տընաչե՛ն, ուզում ե՞ս, օխ-
տը կետ չուռ տամ մին սըհաթըմը: Բա էտ էլ դիլխոր ընգնիլի պան
ա՞:

Էտ քըչեր էլ Կետկըտրողը ամարաթի քամակիցը քինացող կե-
տի ճուրը խըմում ա հու պերում պնց թողում ամարաթի առաչը, ճու-
րը հենց որ ուրան ճընապա յա պնցըմ, մին աժդահա քար ա քցըմ
կետի առաչը, ճուրը չուռ տալիս: Ռավոտը թաքավորը, որ կետն էլ
տենում չի, կըլխին տնլիս ա, թն՝ բա քաչալը տնոննա՞ իմ փեսեն:
Համա դե չարեն ինչ, իրեք պայմանն էլ կադարել ա:

Քաչալ-Ասլանը որ մըննում ա պալատը թաքավորին ասըմ ա,
թն՝ ես իմ խոսկի տերն իլա, տո՛ւ էլ քու խոսկի տե՛րը իլ: Թաքավո-
րը էլհնմ մին մըհանա յա փըռնում. թն՝ էն Դնրվո՛ւը թնգնդան
եկել ա, տե՛ս, ի՞նչ ա ուզըմ, եդո կըխոսանք:

Ասլանը քինում ա, տենում՝ Դնրվո՛ւը պալատի տըռանը մին
լնչնկ ա փըռել կոխկին նըստել: Ջիբիցը մին սըխտոր ա հանում,
փըթաթըմ լնչնկի մեչին, տալիս Դնրվո՛ւչին, Դնրվո՛ւը ռեհելը
քաչըմ ա:

Ասլանը կալիս ա պալատ, թաքավորը հըրցընում ա.—Հը, Քա-
չա՛լ ախպեր, էս անքամ ի՞նչ էր ուզըմ:

—Հե՛չ, թաքավո՛րն ապրած կենա, մին լնչնկ էր պերել, որ քը-
ցես կըլխիտ, պայց ես ասեցի, որ մեր թաքավորը ուրն խոսկի տեր
տըղամարթ ա, լնչնկը քու թաքավորին կըսաղի, մեչին էլ սըխտոր
տիրա, որ տանի տա ընդան:

—Բա սըխտորն ինչի՞ մհար ա,—հըրցընում ա թաքավորը:

—Դե սըխտորը տեղ-տեղովը կոփվում ա, էլի, ընենց որ հնգըր-
վի՛, հըրեանըտ դոչուռով կնլու վա:

—Հա՛, դե որ ըտենց ա, կոխվր որ պըրծընենք, ընդանա եղը կըմըտածենք քու հըրսընքի մհար: Մհի քիննա՛, ես հըրամանք պետմա տամ իմ գորքին, որ վըհաքվի:

Ասլանը հծոտած տոնա ա կնլիս, քինըմ հընգորոնց կուշտը, թնա՛ բա ասիլ չեք, թաքավորը սըհենց մուխաննաթութուն ա արել:

—Ոչի՛նչ,—ասըմ են հընգերնին,—էքուց-էլօր քիթը կըհըղըղորվի, խելքի կըկնա:

Ըստեղ Հոդի անգաճն ասըմ ա.—Ախպե՛րք, իրեք օրվա ճընապա հեռու մեծ ղոշուն ա կնլիս, ի՞նչ խնքնար ա:

Ասլանը կըլիսի յա ընգըմ, որ հըրեկան թաքավորի ղոշունն ա կնլիս, որ սըխտորի աջըղը հանի, համա պնն չի ասըմ:

էտ ղարըմը ռըրանց թաքավորի գորքն ա իրեքմ: Զուռնադըհոթիվ քինըմ են կոխվ: Համա կոխվր որ ըսկսըմ ա, թըչնամին ըսկսըմ ա մեր թաքավորին նեղիլը, վերչն էլ եսիր ա տանըմ: Ով սաղ ա ինըմ, էտ պննը տենըմ ա, ճըղըմ ա, որ ռըրա կլիսն ազաղի:

Ասլանն էլ, որ լըսըմ ա թաքավորի եսիր ընգնիլի խնքնարը, հընգորցը ասըմ ա.—Մըհի մեր վախտն ա եկել, կարանք մեր հոննարը նշանց տանք:

—Բա էլ ո՞ր օրվա ախպեր ենք, որ մին ղոշունի հախից էլ ա կննք ոչ,—ասըմ են հընգերունքը, հու Քերծուտողը մին ոտը մին թնափի յա տեմ անըմ, մինը՝ մեկէլին, Կետկըտրողը ընգըմ ա կետի ճըրին, Քոքահանը ծառերն ա քոքահան անըմ, հու ընգըմ են ղոշունի ջանին:

Քերծուտողը մին ղոլից ա ճաղացաքարերը կարկուտի պես թափըմ կըխըններին, Ասլանն ու Հոդի անգաճը մին ղոլից են ճարթըմ, Քոքահանը ծառերը վե կալած մեյդանն ա սըրփըմ, Կետկըտրողն էլ կետի ճուրն ա պնց թողըմ, որ թոզ չինի:

Մինչու քըսօր չիմմ ղոշունին ճարթուխուրթ են անըմ, ռըրանց թաքավորին ազաղըմ, ընդանց թաքավորին եսիր վեր ունըմ, նոր նըստըմ են դինջանալի:

Թաքավորը հըրցընըմ ա.—էս ո՞ւմ հոննարն էր, ա՛յ մարթիք:

—Թաքավո՛րն ապրած կենա, փեսիտ հոննարն էր, մին քիչ էլ մերը: Դե մըհի էլ խանգարող պնն չըկա, փեսիտ էլ հետըտ տա՛ր հու մին կարքին հըրսանիք արա, մըտահան չանես, մեզ էլ կանչես,—ասըմ են հընգերնին,—էս մարթը քաչալ չի, մին իզիթ, մին փնհըլվնն ասլան ա, անըմն էլ՝ Ասլան, փեսիտ տեսած արազը իմաստուն ա իլել, ճակատի կիր ա իլել, որը ոչ մի պննով փոզըմիչ չի ինիլ, արազըմը տեսած մին ուսին վեր եկած արևը քու թաքավորութունն ա, որի կեսը պետմա տիր, մհի սաղ ես տալու, մին ուսին

եկած լիսնյազն էլ քու մարալ ախճիկն ա, որ տալու ես մեր ախպե-
րացըվին: Թո պարով-խերով վայելի ուրն ճակատակիրը:

Հընգերոնց ասածովն էլ ինըմ ա: Ասլանը տանոնըմ ա ոչ թն մին
երգըրի, այլ երկու երգըրի թաքավոր, հու ուրն թաքուհու նհետ
ապրըմ են: Թն մեռած չինեն, գիդանցեք, որ մըհի էլ են ապրըմ:

Սըհենց պաններ:

